

Emakeeleolümpiaad 2012/13
PIIRKONNAVOOR
PARANDAJALE
9.–10. klass

Töö kestus 120 minutit. Punktide üldarvestus:

Ülesande number	Punkte (maksimaalselt)
1.	5
2.	13
3.	16
4.	11
5.	14
6.	5
7.	5
8.	5
9.	30
Kokku	104

Ülesanne 1. (5 punkti) Paranda kuulutuses vead, ära muuda ajaväljendeid numberkuupäevaks.

Juhend. Iga õige parandus (vt kastist) annab 1 punkti, kokku 5 punkti. Kogutud punktidest lahutatakse iga liigse paranduse kohta 1 punkt. Lühend *kl/k* (kell 15) ei ole viga.

Head õpilased!

Reedel, 2. märtsil kell 15 ~~pärastlõunal~~ toimub kohtumine maadleja Heiki Nabiga, kes võitis 2012. aastal olümpiamedali.

Huvilistel palun anda oma tulekust teada 28. veebruarini meiliaadressil
marja.mahl@hotmail.com.

Huvijuht

Ülesanne 2. (13 punkti)

2.1. Katkendist on ära jäänud mitu kirjavahemärki, ka kokku- ja lahkukirjutamisel on tehtud vigu. Lisa puuduvad kirjavahemärgid. Asjatult kokku kirjutatud sõna osad eralda püstkriipsuga. Kokkukirjutamist vajavad sõnad ühenda kaarekesega. Kui kokkukirjutust nõudva sõna osad paiknevad eri ridadel, lisa rea lõppu sidekriips.

Juhend 2.1. Iga parandus (kastis esile tõstetud) annab 0,5 punkti, kokku kuni 11 p. Semikooloni asemel kasutatud koma annab 0,5 punkti. Liigne parandus võtab 0,5 p maha. Kooloni asemel kasutatud koma punkti ei anna.

Partorg Matsi Aadu võttis välisukse juures koha sisse, tõmbas taskust paberilehe mingi nimekirjaga ning hüüdis tähtsal ja enesekindlal häälel märtsiöösse: „Rüütli Elmar, Siberisse saatmiseks väljuda!“ Siinjuures tuleb märkida, et väga enesekindel saab olla ainult väga rumal või väga kõrge ametnik; kingsepp viimatinimetatute hulka siiski ei kuulunud. (5,5 p)

Elmar väljus tarest. Ta oli kasukaräbala õlgadele visanud, tõmmanud pähe läkiläki, mille üks kõrv hoidis kikki ülespoole, teine oli longu vajunud; jalas samad püksid, milles oli istunud eestoas taburetil, lääpatallatud töösaabaste paelad olid lahti unustatud. (5,5 p)

Kohandatud allikast:

U. Truja „Liivimaa neitsi“

2.2. Tõmba õigetele vastustele ring ümber. **Õiged vastused on esile tõstetud.** Iga õige vastus annab 1 punkti.

Katkend on pärit	A	seiklusromaanist
	B	ajaloolisest romaanist
	C	ulmeromaanist
Sõna „eestuba“ tähendab	A	’ruum vilja, riiete vm säilitamiseks’
	B	’maja kõige puhtam ruum’
	C	’väljast, eeskojast või esikust tulles esimene tuba majas’

Ülesanne 3. (kuni 16 punkti) Moodusta sõnast kirjakeele norminguga lubatud mitmuse osastava käände vorm.

Juhend. Ühe igast sõnast moodustatud normingukohase vormi eest saab 1 punkti; vt vastuseid all.

Vanamoodsa vormi *ämblikkusid* ainukasutus annab 0,5 punkti. Õpilane jääb punktist ilma, kui (a) õigele vormile lisaks on moodustatud normingust erinev vorm, (b) vorm on moodustatud oodatust erinevas käändes.

Näiteks

pärnasid – 1 punkt

pärni – 1 punkt

pärnasid ja *pärni* – kumbki 1 punkt, kokku 2 punkti

*pärnasi – 0 punkti

*pärnade – 0 punkti

pärni, **pärnasi* – 0 punkti

Sõna	Lubatud mitmuse osastava vorm või vormid
<i>seesama</i>	neidsamu, neidsamasid
<i>kontsert</i>	kontserte, konsertisid
<i>niisugune</i>	niisuguseid
<i>olu</i>	olusid
<i>närb</i>	närbi, närbasid
<i>pärn</i>	pärni, pärnasid
<i>tühi</i>	tühje, tühjasid
<i>vesi</i>	vesi
<i>esikaas</i>	esikaasi
<i>ämblik</i>	ämblikke, ämblikkusid

Ülesanne 4. (11 punkti) Leia loendist (A–P) lausete (1–11) igasse lünka sobiv ja õigesti kirjutatud sõnavorm või sõnaühend. Loend A–P on liiane.

Juhend. Iga õige lüngatäide (vt esiletõsteid all) annab 1 punkti, kokku kuni 11 punkti. Sisulist sobivust ja õigekirja ei hinnata eraldi: punkte saab ainult sisult ja kirja pildilt õige variandi eest.

1. Müügile tulid naiste ... **pitselementidega** ... **naistepluus**... .
2. Minu vend on firmas Amerauto kasutatud ...**autode müüja** ... .
3. Kas ... **potentsiaalseks** ... palgatõusuks napib raha?
4. Kooli remondiks pole .. **materiaalseid** ... võimalusi.
5. Kasuta oma ... **jõuressurse** ... otstarbekalt.
6. Valimised võitis ... **keskerakonna kandidaat** .... .
7. Nende uuele ülemusele anti merevaatega ... **kabinet** ... .
8. Kooli ... **interjööris** ... on ülearu väsitavaid detaile.
9. Turiste võlus Londoni ... **arhitektuur** ... .
10. Tundsin Los Angelese ... **suurlinlikku** ... võlu iga rakuga.
11. Yorkshire'i loss jätab ... **pompoosse** ... mulje.

Ülesanne 5. (14 punkti) Jooni paremas veerus alla sõna, mis sobib vasaku veeru lause lünka.

Juhend. Punkte antakse tabeli parema veeru järgi ja need summeeritakse.

1. See on ekslik _____, et Eestis kasutusel olnud rehve ei saa _____.	<u>kujutus</u> kujutus projekteerida <u>protekteerida</u>	2
2. Üks hiina autor ütleb, et aedade rajamise kunst on julgus _____ maastikuvaate rõõm, kasv, valgus ja vari, üksinduse ja puhkuse luksus nii, et see oleks tajutav looduse jäljendamine.	<u>kombineerida</u> komponeerida	1
3. Kui plaanite kõrbematka, tuleb kohe alguses _____ matkajuht, kes _____ kogu marsruudi.	<u>määrata</u> määratleda <u>kavandab</u> kavatseb	2
4. Kui kümmekonna minuti pärast liftist väljusin, sain üsna varsti teada, et keegi oli mind _____ ja mu uhiuue oranži jalgratta _____.	edendanud <u>edestanud</u> <u>omastanud</u> omandanud	2
5. Härra Montag küsis minult igasuguseid asju, kuni sai avalduse _____, siis _____ end minekule.	<u>vormistatud</u> vormindatud <u>asutas</u> asustas	2
6. Kaua ta oli jahedas öises õhus seisnud, seda Timofei _____ ei teadnud, kuid ta oli otsustanud, et _____ sureb, kui oma _____ vaenlastega kohtub.	<u>õieti</u> õigesti <u>ennem</u> enne alaliste <u>alatiste</u>	3
7. Ekspeditsioon leidis Etiopiast Hauka kure _____ – tiivad, jalad, sulehunnik ja paljaks näritud luud olid laiali umbes 15-meetrisel rannaribal.	<u>jäänused</u> jäätmad	1
8. Õpilaste _____ kahanemine tõi kaasa vajaduse rajada riigigümnaasiumid.	<u>arvu</u> arvukuse	1
		14

Ülesanne 6. (5 punkti)

Ülesande eest on võimalik saada viis punkti. Ühe punkti annab iga õigesti äraarvatud tekst.

Teksti number	Näide tekstist	Teksti iseloomustus
1	<i>Sest vaata, ma kuulutan teile suurt rõõmu, mis saab osaks kogu rahvale.</i>	F (Piibel aastast 1997)
2	<i>Wata, ma kulutan teile suurt rõõmu, mis keige rahwale peab sama.</i>	D (Piibel aastast 1739)
3	<i>Nätze minna kuhluta teile suhrt Röhmo / kumb kigel Rachwal sahb ollema.</i>	C (Wastne Testament aastast 1686)
4	<i>Waata, ma kuulutan teile suurt rõõmu, mis kõige rahwale peab saama.</i>	E (Piibel aastast 1889)
5	<i>Walata Mina kuluta teile v`x suhr rõhmu, kumb keickele Inimestele piddab sündima.</i>	A (Georg Mülleri jutlused aastatest 1600–1606)
6	<i>Wata / minna kuhlutan teile suhre rõhmo / kumb keickel rahwal sündima sahp /</i>	B (Heinrich Stahli kirikukäsiraamat aastast 1638)

Ülesanne 7. (5 punkti) Loe penne valmistamise õpetust ja pane tähele toiduaineid. Kirjuta retsepti lünkadesse sobivas vormis nii toiduainete puuduv kogus kui ka nimetused. Koguse märkimiseks kasuta retsepti sobivaid lühendeid. Kursiivi märgi tavapärasel ulatusel lainelise joonega sõna all.

Pikantne tomati- ja Gorgonzola penne

Kuumuta pannil oliiviõli, lisa tükeldatud tomatid. Küpseta, kuni tomati viljaliha hakkab lagunema. *Penne* keeda samal ajal *al dente*. Nõruta. Lisa tomatitele paar paari küüslauguküüsi, paar-kolm *peperoncino*'t ja pool klaasi valget veini. Kuumuta paar minutit ning lisa tükeldatud Gorgonzola. Maitsesta basiilikuga. Sega läbi, et juust hakkaks sulama. Lisa *penne*. Kuumuta paar minutit. Serveeri kuumalt koos hea oliiviõli ja *ciabatta*'ga, millega saab taldrikult kokku riibuda viimased tomati- ja Gorgonzola riismed.

Anni Arro järgi

Juhend. Õige vastus (vt all) annab tabelis näidatud arvu punkte. 0,25 punkti võetakse maha, (a) kui tavalühendi asemel on pikk vorm (*grammi, klaasi*) ja (b) kui kaldkirja ei ole märgitud või pole seda märkiv joon õige pikkusega (nt ka ülakoma ja/või käändelõpp on alla joonitud). Kokku kuni 5 p.

AINED

Kogus	Toiduaine	Punkte
200 g.....	<i>penne</i> 't / <i>pennet</i> / <i>pennesid</i> / <i>pennasid</i>	1
6-7	mahlakat tomatit	-
2-3	tšillipipart ehk ... <i>peperoncino</i> 't	0,5
4	... küüslauguküünt	0,5
0,5 kl....	... valget veini	1
100 g.....	... Gorgonzola .... juustu	1
5-6 lehte	... basiilikut	0,5
1-2 viilu	.... <i>ciabatta</i> 't	0,5
	Oliiviõli	-
	Kokku	5

Ülesanne 8. (5 punkti)

Juhend. Osa 8.1 annab 2 punkti ja osa 8.2. kumbki õige vastus 1,5 p, kokku 5 punkti. Punkte ei anta, kui vastus 8.2 on osaline (nt *inspektsioon* või *transpordiamet*) ja kui *Tallinn* on kirjutatud väiketäheliselt või *andmekaitse* suurtähega.

8.1. Mis liiki tekstiga on tegemist? Tõmba õigele vastusele joon alla.

1) ajalehetekst

2) teletekst

3) blogitekst

8.2. Tekstis on asutusenimetusi, mida väljaspool ametlikke tekste (seadusi, määrusi, dokumente) soovitatakse kirjutada teisiti kui ülal. Leia asutuste täisnimetused ja kirjuta need lauselünkadesse mitteametlikes tekstides soovitatud kujul.

1. Isikuandmete salastatusega tegeleb **andmekaitse inspektsioon**.
2. Liikluskorraldusega Eesti pealinnas tegeleb **Tallinna transpordiamet**.

Ülesanne 9. (30 punkti) Kirjuta kooli ajalehte lühike veenev arvamislugu, mille keskmes on lugejatele juba tuntud taunitud sündmus, levinud nähtus või käitumisviis vm probleem, näiteks Armstrongi dopinguaafäär, kaasõpilas(t)ega hiljuti juhtunu, tänavakuritegude eiramine, suitsetamine, mingi olulise rajatise puudumine sinu kodukohas vm. Kasuta umbes 100 sõna.

Soovitame kaht hindajat. Õpilane saab ülesande eest nende kahe punktide keskmise. Kui kaks hinnet lahknevad 4 või enama punkti võrra, teeb lõppotsuse eesti keele olümpiaadi maakonnakomisjoni esimees.

Hindamine

1. Lugu on leidlik, huvitav ja veenev – kuni 10 punkti
2. Lugu on terviklik (sh viitab piisavalt, millisest sündmusest on juttu) ning ea kohta hästi komponeeritud – kuni 10 punkti
3. Loo sõnavara või väljendusviis on ea kohta rikas ja mõned ütlemised väärivad positiivset esiletõstet – kuni 10 punkti.

Positiivseid punkte on võimalik koguda kuni 30.

4. Lugu on kirjutatud õigekirja-, sõnavormi-, sidumis- jm õigekeelsusvigadeta (see aspekt ei lisa punkte) – iga viga, k.a vale või küsitav sõnakasutus võtab 0,5 punkti maha, korduvad veatüübid loetakse üheks veaks. 30 veaga kaotab õpilane sõltumata vanusest kõik punktid.

Loo pikkus hindamisel rolli ei mängi, kui see on loomulik terviklik tekst ja täidab oma ülesande.